

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันการจัดการศึกษาทุกระดับเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน ด้วยการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียน การสอนที่จำเป็นและเหมาะสมกับเนื้อหาตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมให้พร้อมเพื่อให้ผู้เรียนได้พยายาม เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง สื่อการเรียนการสอนจัดเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญอย่างยิ่งที่สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และเป็นตัวกลางถ่ายทอดความคิดของผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ เนื้อหาได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

สื่อการเรียนการสอนประเภทชุดการสอนเป็นสื่อที่มีวัตถุประสงค์การผลิตขึ้นมาเพื่อใช้ในการเรียน การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองตามความสามารถในสถานที่ และระยะเวลาที่สะดวก เป็นวิธีการที่เน้นให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนและเป็นผู้นำตนเอง (จิรพรรณ, 2542) โดยเฉพาะชุดการสอนที่มีสื่อประกอบเป็นสื่อประสม ซึ่งจะมีจุดเด่นในด้านของการนำเสนอ และดึงดูดการสอนเพราะสามารถแสดงขั้นตอนในกระบวนการที่ซับซ้อนในการปฏิบัติให้เห็นจริงได้อย่างชัดเจน (กิดานันท์, 2540) และเหมาะที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนทักษะ การจัดการเรียน การสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้บรรจุรายวิชาเทคนิคการพยาบาล 1 เป็นรายวิชาบังคับที่นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 จะต้องผ่านรายวิชานี้ เนื้อหาเรื่องสุขอนามัยส่วนบุคคลเป็นส่วนหนึ่งเนื้อหาที่บรรจุอยู่ในเค้าโครงรายวิชาเทคนิคการพยาบาล 1 โดยนักศึกษาจะต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การฝึกปฏิบัติจะปฏิบัติที่ศูนย์ศึกษา ด้วยตนเองในสถานการณ์จำลอง โดยอาจารย์จะสาธิตให้นักศึกษาดู หรือใช้สื่อประเภทสไลด์ประกอบการสาธิต และนักศึกษาจะปฏิบัติตาม อาจารย์จะคอยให้การชี้แนะและติดตามการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่จะเรียนโดยใช้วิธีการจำและเลียนแบบ การสาธิตของอาจารย์ อาจทำให้ขาดความมั่นใจในตนเองเมื่อจะต้องฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้เกิดความชำนาญ ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่าขณะฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลองนักศึกษามีความต้องการอาจารย์หรือนักศึกษารุ่นพี่คอยให้การชี้แนะตลอดเวลาการฝึกปฏิบัติ (ผลสำรวจความคิดเห็นการใช้บริการนอกเวลาราชการของ ศูนย์ศึกษาดูด้วยตนเอง, 2543) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติในรายวิชาเทคนิคการพยาบาล 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ประสานงานรายวิชา และคณาจารย์ผู้ร่วมสอน

รายวิชาเทคนิคการพยาบาล1 จึงเห็นสมควรให้มีการผลิตชุดการสอนประเภทวีดิทัศน์โดยเฉพาะเรื่อง การดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปศึกษาซ้ำและฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเองจนเกิดทักษะและเกิดความมั่นใจในระดับหนึ่งก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติจริงบนหอผู้ป่วย ประกอบกับปัจจุบันวีดิทัศน์เรื่อง การดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล ยังไม่มีจัดจำหน่ายและไม่สามารถจัดซื้อมาใช้ได้ ผู้วิจัยจึงต้องการผลิตชุดการสอนเรื่อง การดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล โดยนักศึกษาสามารถเรียนรู้วิธีการปฏิบัติ กิจกรรมการพยาบาลที่ต้องการให้เกิดทักษะการปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมเป็น สถานการณ์จำลองที่ใกล้เคียงกับหอผู้ป่วยซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการผลิตชุดการสอนได้จัดทำเป็นโครงการวิจัยเรื่อง “ผลการใช้ชุดการสอนเรื่องสุขวิทยาส่วนบุคคลต่อคะแนนฝึกปฏิบัติและความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษา” ขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติโดยใช้ชุดการสอนกับการสอนแบบปกติเรื่อง “สุขวิทยาส่วนบุคคล”
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลต่อการเรียนโดยใช้ชุดการสอนกับการสอนแบบปกติเรื่อง “สุขวิทยาส่วนบุคคล”

คำถามการวิจัย

1. การเรียนโดยใช้ชุดการสอนกับการเรียนแบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. นักศึกษาที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนกับการสอนแบบปกติมีความพึงพอใจในการเรียนแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดการสอนเรื่อง สุขวิทยาส่วนบุคคล ต่อคะแนนฝึกปฏิบัติและความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาล ทำการศึกษาในนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ภาคการศึกษาที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติและแบบวัดความพึงพอใจที่ดัดแปลงมาเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติและวัดความพึงพอใจ โดยใช้แบบประเมินค่าความพึงพอใจตามแบบลิเคอร์ท (Likert's scale) ที่ผู้วิจัยดัดแปลงมา เรียนโดยการวิจัยครั้งนี้ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner ,1953) ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองเป็นการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่างๆของร่างกายต่อสิ่งเร้าเป็นการเน้นจุดต่อระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองโดยผู้เรียนเป็นผู้กระทำเอง

นิยามศัพท์

1. ชุดการสอน หมายถึง ชุดการสอนเรื่อง “สุขวิทยาส่วนบุคคล” ที่ประกอบด้วยคู่มือการใช้ชุดการสอน คู่มือรายละเอียดเนื้อหา และวีดิทัศน์แสดงขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล
2. สุขอนามัยส่วนบุคคล หมายถึง กิจกรรมการพยาบาลต่างๆที่ต้องปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวันซึ่งในการวิจัยนี้จะกล่าวถึง 3 กิจกรรมการพยาบาลได้แก่ การทำความสะอาดปากฟัน การทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอก และอาบน้ำผู้ป่วยบนเตียง
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติหมายถึง คะแนนฝึกปฏิบัติ เรื่อง “สุขวิทยาส่วนบุคคล” ซึ่งประเมินจากผลการฝึกปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลโดยใช้แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติการพยาบาล เรื่อง การทำความสะอาดปากฟัน การทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอก และอาบน้ำผู้ป่วยบนเตียงที่ผู้วิจัยตัดแปลงจากแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติของภาควิชาการพยาบาลเบื้องต้น
4. ความพึงพอใจในการเรียน หมายถึง ความพึงพอใจในรูปแบบ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอนเรื่อง “สุขวิทยาส่วนบุคคล” ในห้องฝึกปฏิบัติการพยาบาลของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
5. การสอนแบบปกติ หมายถึง การเรียนการสอนในห้องฝึกปฏิบัติการพยาบาล โดยอาจารย์ประจำกลุ่มสาธิตให้นักศึกษาดู หรือใช้สื่อประเภทสไลด์ประกอบการสาธิต และให้นักศึกษาปฏิบัติตามซึ่งอาจารย์จะให้การชี้แนะและติดตามการฝึกปฏิบัติอย่างใกล้ชิด
6. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา เทคนิคการพยาบาล 1 จำนวน 114 คน